

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

**ΕΝΙΑΙΕΣ ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2023 - 2024
Α΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ**

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΥ ΚΟΡΜΟΥ
Α΄ ΣΕΙΡΑ**

22 Μαΐου 2024

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Α004ΚΚ

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ: 90 ΛΕΠΤΑ

ΛΥΣΕΙΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ (30 Μονάδες)

A1. Κάθε στοιχείο της στήλης Α΄ αντιστοιχεί με **ένα (1)** στοιχείο της στήλης Β΄. Να γράψετε **στο τετράδιο απαντήσεών σας** τους αριθμούς της στήλης Α΄ και δίπλα από τον καθένα το γράμμα της στήλης Β΄ που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

Προσοχή: Στη στήλη Β΄ περισεύουν **δύο (2)** στοιχεία.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
1. Ονήσιλος	α. Πολιορκία Κιτίου κατά την Κυπροκλασική Εποχή
2. Μ. Αλέξανδρος	β. Πανελλήνια Ιδέα
3. Ισοκράτης	γ. Βασιλιάς της Σαλαμίνας
4. Κίμωνας	δ. Έντιμη Ειρήνη
	ε. Ενίσχυση του δημοκρατικού πολιτεύματος
	στ. Πολιορκία της Τύρου

Απάντηση: 1-γ, 2-στ, 3-β, 4-α

A2. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή λάθος, γράφοντας **στο τετράδιο απαντήσεών σας** τη λέξη «σωστό» ή «λάθος», δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α. Οι Αιγύπτιοι κατέκτησαν την Κύπρο κατά την Κυπροαρχαϊκή Περίοδο.
- β. Στο αριστοκρατικό πολίτευμα την εξουσία ασκούσαν οι αγρότες.
- γ. Ο «ελεύθερος ζωγραφικός» ρυθμός επικρατεί στην κεραμική κατά την Κυπροαρχαϊκή Περίοδο.
- δ. Η προέλευση της πόλης - κράτους ήταν ο οίκος.

Απάντηση: α-σωστό, β-λάθος, γ-σωστό, δ-σωστό

A3. Να γράψετε **στο τετράδιο απαντήσεών σας** τα πιο κάτω ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά ξεκινώντας **από το αρχαιότερο** και αριθμώντας τα από το **1** μέχρι το **4**.

- α. Μάχη της Χαιρώνειας 338 π.Χ.
- β. Εκστρατεία Μ. Αλεξάνδρου
- γ. Δολοφονία Φιλίππου Β΄
- δ. Καλλίσιος Ειρήνη 448 π.Χ.

Απάντηση: 1-δ, 2-α, 3-γ, 4-β

Καλλίσιος Ειρήνη - Μάχη της Χαιρώνειας - Δολοφονία Φιλίππου Β΄ - Εκστρατεία Μ. Αλεξάνδρου

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ (35 Μονάδες)

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

α. Συμμαχία της Δήλου (σκοπός και **ένα [1]** στοιχείο οργάνωσης)

Απάντηση:

Σκοπός:

- Η ενότητα των ελληνικών πόλεων για την αντιμετώπιση πιθανής περσικής επίθεσης/ Προσπάθεια συνασπισμού των ελληνικών πόλεων κατά των Περσών/ Αμυντική και επιθετική ένωση των Ελλήνων/ελληνικών πόλεων κατά των Περσών
- Ο φόβος των Ελλήνων/ελληνικών πόλεων της Μικράς Ασίας και του Αιγαίου για πιθανή επίθεση από τους Πέρσες/ Να λεηλατήσουν τις κτήσεις του βασιλέως, αντίποινα για τα δεινά/κακά που προκάλεσαν οι Πέρσες στους Έλληνες κατά τη διάρκεια των περσικών πολέμων.

Οργάνωση:

- Αρχηγός η Αθήνα
- Έδρα στη Δήλο (Δηλιακή συμμαχία)
- Συμμαχικό ταμείο
- Ετήσια συγκέντρωση των αντιπροσώπων στη Δήλο
- Φόρος σε πλοία ή χρήματα
- Ελληνοταμίες
- Αρχικά, όλα τα μέλη είχαν ίσα δικαιώματα και τις ίδιες υποχρεώσεις.
- Οποιαδήποτε άλλη ιστορικά τεκμηριωμένη απάντηση

β. Πολιτική του Περικλή (**μία [1]** ενέργεια για την ενίσχυση του δημοκρατικού πολιτεύματος και **μία [1]** ενέργεια για την ενίσχυση της οικονομίας).

Απάντηση:

Ενέργεια για την ενίσχυση του δημοκρατικού πολιτεύματος:

- Θεωρικά/ Θεσμοί κοινωνικής προστασίας/ Αντίτιμο της ελεύθερης εισόδου των πολιτών στο θέατρο.
- Συμμετοχή των πολιτών στη διοίκηση του κράτους

Ενέργεια για την ενίσχυση της οικονομίας:

- Λειτουργίες/ Θεσμός Λειτουργιών/ Υποχρεωτικές δαπάνες στρατιωτικών και θρησκευτικών εκδηλώσεων που αναλάμβαναν οι πλουσιότεροι πολίτες
- Φόρος συμμάχων
- Μετοίκιο (φορολογία για τους μη Αθηναίους πολίτες)
- Έμμεση φορολογία σε προϊόντα από τα λιμάνια

- Εκμετάλλευση μεταλλείων/ Το κράτος εκμίσθωνε σε ιδιώτες τα ορυχεία μετάλλου για ορισμένο χρονικό διάστημα
- Η εργασία στα ορυχεία εκτελείτο κυρίως από δούλους/ Εργασία δούλων
- Εισφορές συμμάχων όταν το ταμείο της Συμμαχίας της Δήλου μεταφέρθηκε στην Αθήνα
- Έκτακτες εισφορές/ Έκτακτες φορολογίες συμμάχων (πολεμικές αποζημιώσεις)

B2. Σε κείμενο 60 – 80 λέξεων να αναφέρετε **δύο (2)** είδη τάφων που συναντούμε στη νεκρόπολη της Σαλαμίνας και να παρουσιάσετε **δύο (2)** ταφικά έθιμα της Κυπροαρχαϊκής Περιόδου.

Απάντηση:

Δύο (2) είδη τάφων:

- Κτιστοί βασιλικοί τάφοι/ Μνημειώδεις θαλαμοειδείς τάφοι
- Τζιελλάρκα

Δύο (2) ταφικά έθιμα:

- Ο νεκρός θάβεται με τα κτερίσματά του.
- Ο νεκρός μεταφερόταν στον τάφο πάνω σε άρμα που το έσερναν άλογα.
- Τα άλογα θυσιάζονταν προς τιμή του νεκρού/ Τα άλογα θάβονταν μαζί με τον νεκρό.
- Καύση νεκρών
- Προσφορά αμφορέων «ελαίου»
- Προσφορά πήλινων αντικειμένων σε πυρά έξω από τον θάλαμο του νεκρού/ Πανσπερμία
- Οποιαδήποτε άλλη ιστορικά τεκμηριωμένη απάντηση

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ (35 Μονάδες)

Γ1.

Παράθεμα

«[...] Με ευστροφία και αποφασιστικότητα ο Φίλιππος έβαλε τέλος στην αναρχία μέσα στα σύνορά του και ενέπνευσε στους ατίθασους γείτονες σεβασμό για την εξουσία του. Εκτός από την έμφυτη ικανότητά του, το μεγαλύτερο ίσως στοιχείο της επιτυχίας του ήταν η κατάληψη της Αμφίπολης και των χρυσορυχείων του Παγγαίου, πέρα από τα θρακικά σύνορα. Τα ορυχεία, σύμφωνα με μαρτυρίες, του έδιναν χίλια τάλαντα τον χρόνο και αποτελούσαν τη βάση της δύναμής του, γιατί τα έσοδα από αυτά του έδωσαν τη δυνατότητα να ενώσει τη χώρα του με δρόμους και να δημιουργήσει, για πρώτη φορά στην ιστορία, μόνιμο στρατό από επαγγελματίες στρατιώτες, ανώτερο από οτιδήποτε γνωστό ως τότε στον κόσμο. Από τους χωρικούς και τους βοσκούς που ήταν άριστοι πολεμιστές, ο Φίλιππος διάλεξε τους καλύτερους και σχημάτισε μια

σχετικά μικρή σε βάθος φάλαγγα. Αυτούς τους πεζέταιρους (πεζούς συντρόφους) όπως ονομάστηκαν τιμητικά, τους όπλισε πιο ελαφρά απ' ό,τι συνηθιζόταν αλλά τους έδωσε μακρύτερο δόρυ, τη σάρισα [...]. Έχοντας τακτοποιήσει τις υποθέσεις κάθε κράτους χωριστά, ο Φίλιππος προχώρησε ύστερα στην οργάνωση της Ελλάδας [...]. Σε ένα συνέδριο στην Κόρινθο [...] συμφωνήθηκε ότι τα κράτη θα ήταν ανεξάρτητα και αυτοκυβέρνητα, απαγορεύτηκαν οι παράνομες εκτελέσεις ή εξορίες [...] τα πλοία όλων των κρατών θα μπορούσαν να πλέουν ελεύθερα στις θάλασσες· με λίγα λόγια όλα τα κράτη έπρεπε να διατηρήσουν την ειρήνη. Ο Φίλιππος και η Κορινθιακή Συμμαχία θα δένονταν σε επιθετική και αμυντική συμμαχία με αρχιστράτηγο τον Φίλιππο».

BOTSFORD & ROBINSON (1995). *Αρχαία Ελληνική Ιστορία*, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα, σελ. 343-344, 351

α. Με βάση το παράθεμα να αναφέρετε **δύο (2)** ενέργειες του Φιλίππου Β΄ για την ισχυροποίηση της Μακεδονίας.

Απάντηση:

Δύο (2) ενέργειες Φιλίππου Β΄:

- Έβαλε τέλος στην αναρχία μέσα στα σύνορά του και ενέπνευσε στους ατίθασους γείτονες σεβασμό για την εξουσία του / Αντιμετώπιση των επιδρομών
- Η κατάληψη της Αμφίπολης και των χρυσορυχείων του Παγγαίου / Τα ορυχεία σύμφωνα με μαρτυρίες, του έδιναν χίλια τάλαντα τον χρόνο και αποτελούσαν τη βάση της δύναμής του / Δημιουργία ισχυρής οικονομίας
- (Δημιούργησε) μόνιμο στρατό από επαγγελματίες στρατιώτες, ανώτερο από οτιδήποτε γνωστό ως τότε στον κόσμο/ Φάλαγγα / Οργάνωση ισχυρού στρατού (μακεδονική φάλαγγα, αποτελούμενη από 16 σειρές πεζεταίρους με σάρισες – ιππικό (εταίροι) - σώμα ακοντιστών, τοξοτών και πελταστών)
- Συνέδριο στην Κόρινθο
- Οποιαδήποτε άλλη ιστορικά τεκμηριωμένη απάντηση

β. Με βάση το παράθεμα και τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφέρετε **τρεις (3)** αποφάσεις που πάρθηκαν στο Συνέδριο της Κόρινθου.

Απάντηση:

Τρεις (3) αποφάσεις Συνεδρίου Κόρινθου:

Με βάση το παράθεμα:

- Τα κράτη θα ήταν ανεξάρτητα και αυτοκυβέρνητα
- Απαγορεύτηκαν οι παράνομες εκτελέσεις ή εξορίες
- Τα πλοία όλων των κρατών θα μπορούσαν να πλέουν ελεύθερα στις θάλασσες
- Ο Φίλιππος και η Κορινθιακή Συμμαχία θα δένονταν σε επιθετική και αμυντική συμμαχία
- Αρχιστράτηγος ο Φίλιππος

Με βάση τις ιστορικές γνώσεις:

- Απαγόρευση συγκρούσεων μεταξύ ελληνικών πόλεων και βίαιης μεταβολής των καθεστώτων τους
- Προστασία της ναυσιπλοΐας και καταδίκη της πειρατείας
- Ίδρυση πανελληνίας συμμαχίας με αμυντικό και επιθετικό χαρακτήρα (εναντίον των Περσών)
- Ισόβιος αρχηγός ο Φίλιππος Β'
- Οποιαδήποτε άλλη ιστορικά τεκμηριωμένη απάντηση

Γ2

Παράθεμα

«Οι μεταρρυθμίσεις και η πολιτική που ακολούθησε ο Ευαγόρας Α΄ ήταν τέτοια ώστε ενδυνάμωνε τόσο τη θέση του που κατάφερε να επιβληθεί σε ολόκληρο σχεδόν το νησί, να αποκτήσει «διεθνείς» συμμαχίες (Αθήνα, Αίγυπτος) και να καταλάβει ακόμη και περιοχές εκτός Κύπρου όπως η Τύρος. Ενεπλάκη, επίσης, σε πολύ σημαντικό βαθμό στην τελική κατάλυση της σπαρτιατικής ηγεμονίας επί της Αθήνας κατά τη ναυμαχία της Κνίδου, όπου αναφέρονται κυπριακά πληρώματα και πιθανότατα κυπριακά πλοία. Η πολιτική αυτή τον οδήγησε αναπόφευκτα σε σύγκρουση με τους Πέρσες. Στον πόλεμο που ακολούθησε αποστάληκαν στον Ευαγόρα 10 τριήρεις από την Αθήνα, ενώ ο ίδιος κατάφερε να σχηματίσει στόλο συνολικά 200 πλοίων. Εν τούτοις νικήθηκε σε ναυμαχία μπροστά στη Σαλαμίνα. Αλλά παρά την ήττα του, μετά από δεκαετή πόλεμο -μέχρι το 381 π.Χ.- υπέγραψε μια σχετικά αξιοπρεπή συνθήκη ειρήνης «ως βασιλιάς προς βασιλιά». [...] Με αυτό τον τρόπο τα αρχικά σχέδια του Ευαγόρα δεν πραγματοποιήθηκαν, η Σαλαμίνα και η Κύπρος βγήκαν εξουθενωμένες από τους μακροχρόνιους άκαρπους πολέμους και το σκηνικό στην Ανατολική Μεσόγειο ξεκαθάρισε πάλι με το νησί να επανέρχεται στην εξουσία των Περσών».

Θεοτόκης Θεοδούλου (2007). *Ναυτική δραστηριότητα και λιμενικό δίκτυο στην Κλασική Κύπρο*, Πανεπιστήμιο Κύπρου (διδακτορική διατριβή), Λευκωσία, σελ. 5

α. Με βάση το παράθεμα και τις ιστορικές σας γνώσεις, να παρουσιάσετε **δύο (2)** στόχους του Ευαγόρα Α΄ για την απελευθέρωση της Κύπρου από τους Πέρσες.

Απάντηση:

Δύο (2) στόχοι:

Με βάση το παράθεμα:

- Κατάφερε να επιβληθεί σε ολόκληρο σχεδόν το νησί.
- (Φρόντισε) να αποκτήσει «διεθνείς» συμμαχίες (Αθήνα, Αίγυπτος) και να καταλάβει ακόμη και περιοχές εκτός Κύπρου, όπως η Τύρος.
- Κατάφερε να σχηματίσει στόλο συνολικά 200 πλοίων.

Με βάση τις ιστορικές γνώσεις:

- Αναζήτηση συμμάχων/ Αναζήτηση εξωτερικής βοήθειας/ Σύναψη συμμαχιών με Αίγυπτο, Αθήνα κτλ.
- Κατέκτησε την Τύρο στη Φοινίκη
- Κατασκευή πολεμικού στόλου
- Επιδιόρθωση λιμανιού
- Οχύρωση Σαλαμίνας
- Βελτίωση της οικονομικής κατάστασης της πόλης
- Συνένωση κυπριακών πόλεων είτε με ειρηνικά μέσα είτε με τη χρήση όπλων
- Οποιαδήποτε άλλη ιστορικά τεκμηριωμένη απάντηση

β. Με βάση το παράθεμα και τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε στο αποτέλεσμα του Δεκαετούς Πολέμου του Ευαγόρα Α΄ εναντίον των Περσών και να παρουσιάσετε **δύο (2)** όρους της συνθήκης ειρήνης που υπέγραψε με τον Πέρση βασιλιά.

Απάντηση:

Αποτέλεσμα Δεκαετούς Πολέμου:

Με βάση το παράθεμα:

- Η Σαλαμίνα και η Κύπρος βγήκαν εξουθενωμένες από τους μακροχρόνιους άκαρπους πολέμους.
- Το νησί επανέρχεται στην εξουσία των Περσών.

Με βάση τις ιστορικές γνώσεις:

Αποτυχία Ευαγόρα Α΄ / Νίκη Περσών/ Ήττα Ευαγόρα Α΄ / Αποτυχία δημιουργίας ενός ενιαίου κυπριακού κράτους απαλλαγμένου από την περσική κυριαρχία

Δύο (2) όροι της συνθήκης ειρήνης:

Με βάση το παράθεμα:

Το νησί επανέρχεται στην εξουσία των Περσών

Με βάση τις ιστορικές γνώσεις:

- Ο Ευαγόρας Α΄ θα εγκατέλειπε όλες τις κυπριακές πόλεις που είχαν υποταχτεί σε αυτόν, εκτός από τη Σαλαμίνα.
- Ο Ευαγόρας Α΄ θα πλήρωνε φόρο στον Αρταξέρξη / Φόρος μεγαλύτερος από τον συνηθισμένο.
- Οποιαδήποτε άλλη ιστορικά τεκμηριωμένη απάντηση

ΤΕΛΟΣ ΛΥΣΕΩΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ